

LIETUVOS TAIKOS SUTARTIS SU RUSIJA.

Čia pridedamas Lietuvos taikos sutarties su Rusija tekstas, pasirašytas Maskvoje tūkstantis devyni šimtai dvidešimtais metais liepos mėnesio dvyliktą dieną Demokratinės Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotinių iš vienos šalies ir Rusijos Socialistinės Federacinės Tarybų Respublikos Vyriausybės įgaliotinių iš kitos šalies, tų pačių metų rugpjūčio mėnesio šeštą dieną yra ratifikuotas Demokratinės Lietuvos Respublikos Steigiamojo Seimo, einant laikinosios Lietuvos Valstybės Konstitucijos § 4, ir šiuo skelbiamas Demokratinės Lietuvos Respublikos įstatymu.

A. Stulginskis
Einąs Respublikos Prezidento Pareigas
Steigiamojo Seimo Pirmininkas.

Kaunas,
1920 metų rugsėjo mėnesio 9 dieną

D-ras. K. Grinius
Ministeris Pirmininkas.

LIETUVOS TAIKOS SUTARTIS SU RUSIJA.

LIETUVA iš vienos šalies ir RUSIJA iš antrosios, būdamos tvirtai pasiryžusios teise ir teisingumu pagrįsti patvarius pamatus ateities savitarpio santykiams, kurie abiem valstybėm ir jų gyventojams suteiktų visą rimties ir gero kaimynų sugyvenimo labą, nusprendė tam tikslui pradėti tarybas ir paskyrė savo įgaliotiniais:

LIETUVOS DEMOKRATINĖ RESPUBLIKA —

Tomą NARUŠEVIČIŲ,
Petrą KLIMĄ,
Simoną ROZENBAUMĄ,
Juozą VAILOKAITĮ ir
Vytautą RAČKAUSKĄ

ir

RUSIJOS FEDERACINĖ SOCIALISTINĖ TARYBŲ RESPUBLIKA —

Adolfą JOFFE, Abraomo sūnų,
Julijona MARCHLEVSKI Juozapo sūnų ir
Leonidą OBOLESKĮ Leonido sūnų.

Pažymėtieji įgaliotiniai, viens kitam pateikė savo įgaliojimus ir pripažinę juos esant sustatytus

tinkama forma ir reikiama tvarka, susitarė dėl šių dalykų:

STRAIPSNIS I.

Remdamasi Rusijos Federacinės Socialistinės Tarybų Respublikos paskelbtąja visų tautų teise laisvai apsispręsti ligi joms visiškai atsiskiriant nuo valstybės, kurios sudėtyje jos yra, Rusija be atodairų pripažįsta Lietuvos Valstybės savarankiškumą ir nepriklausomybę su visomis iš tokio pripažinimo einančiomis juridinėmis sėkmėmis ir gera valia visiems amžiams atsisako nuo visų Rusijos suvereniteto teisių, kurių ji yra turėjusi Lietuvių tautos ir jos teritorijos atžvilgiu.

Kad Lietuva buvo kuomet priklausiusi Rusijai, tas faktas neuždeda Lietuvių tautai ir jos teritorijai jokių pareigų Rusijos link.

STRAIPSNIS II.

Valstybės siena tarp Lietuvos ir Rusijos eina:

Prasidedama nuo tos vietos, kur Gorodniankos upė įteka į Bobro upę, tolumo 2 varstai į rytus nuo Čarnalio kaimo Gorodniankos upe tarp Chmelnikų – Chmelevkos ir Lenkų – Olšos kaimų; nuo ten sausuma į Veselavo kaimo pietų šoną; nuo ten bevardžiu Kamenos upės intaku iki tos vietos, kur tasis intakas įteka į minėtąją Kamenos upę tolumo apie varstą nuo Veselavo kaimo. Toliau Kamenos upės tėkme aukštyn tolumo apie varstą; nuo ten sausuma maždaug valsčiaus valdybos link kaime Nerastnaja ligi pat bevardžio Sidros upės intako versmių; toliau tuo intaku iki jo santako su Sidra tolumo apie varstą nuo Siderkos kaimo; nuo ten Sidros (Siderkos, Sidnankos) tėkme tarp Šeštakų ir Siderkos kaimų, pro Sidros miestelį, tarp Jurašių ir Ogorodnikų kaimu pro Beniašių kaimą, pro Litvinkos kaimą, tarp Zveranų ir Timanų iki Lovčikų kaimo; nuo ten sausuma į Valkušių kaimo pietų šoną; nuo ten į Čupranavo kaimo šiaurės šoną; toliau į aukštumą, kurioj stovi trigonometrinis punktas (108,0) tolumo apie varstą į pietus nuo Navodielių kaimo; toliau į Tolčių sodybų šiaurės šoną tolumo maždaug varstas į šiaurę nuo jų; nuo ten į Dubavosios kaimo pietų šoną; toliau Induros upe, pro Luškių kaimą, pro Induros miestelį, pro Prokapavičių kaimą, pro Bieliavo kaimą; toliau Lašos upe pro Babrauninkų kaimą ir toliau šita upe iki jos santako su Svisločim. Toliau Svisločies upe iki jos santakos su Nemunu; nuo ten Nemunu ligi Beržūnos (Berezinos) upės žiočių, Beržūnos Isločies ir Voločinkos upėmis, Voločino miesto vakarų šonu, Brilkų, Burlokų (Burmokų) ir Polikščiauščiznos kaimų šiaurės šonu; nuo ten į šiaurės rytus Mielašių ir Gintauščiznos (Menžikauščiznos) kaimų rytų šonu tolumo apie varstą nuo jų; toliau į šiaurės rytus į Cholchlo miesto vakarų šoną tolumo apie varstą nuo jo; toliau Suchanarovščiznos kaimo vakarų šonu tolumo apie varstą nuo jo. Nuo ten siena pasuka į šiaurės rytus į Berezovcų kaimo vakarų šoną tolumo nuo jo apie vieną varstą; toliau į šiaurės rytus Vaskaučių kaimo vakarų šonu; nuo ten Lialkovščiznos kaimo vakarų šonu tolumo apie vieną varstą nuo jo; nuo ten pasuka į šiaurę, į Kuliauščiznos kaimo vakarų šoną ir nuo ten į šiaurę tarp Drenių ir Žerlokų kaimų; nuo ten į šiaurės vakarus Garavinos kaimo rytų šonu ir Adomavičių kaimo vakarų šonu; toliau į Mislevičių kaimo rytų šoną; toliau Buchovščiznos kaimo rytų šonu į Molodečnos stotį, kurią perkerta taip, kad geležinkelio Vilniaus–Molodečnos–Lydos linija lieka Lietuvos teritorijoje, o geležinkelio Vileikos–Molodečnos–Minsko linija Rusijos teritorijoje; nuo ten Buchovkos upe iki jos santako su Uša; ta upe iki Ušos kaimo; nuo ten pasuka į šiaurės rytus ir eina sausuma Slobodkos, Dolgosios, Prentos kaimu vakarų šonu; nuo ten Naročies upe ir prie Čeremščicos kaimo tolumo apie varstą nuo jo pasuka į šiaurę ir eina Bliados ežero rytų šonu; tolumo apie varstą nuo jo eina į šiaurę

per Miastros ežerą ir išėjusi iš šio ežero sausuma tarp Pikolčių kaimo iš vakarų šono ir Minčiakių kaimo iš rytų šono; toliau; į šiaurę ir Voločako kaimo vakarų šonu tolimo apie varstą nuo jo; nuo ten į šiaurę. per Medžioto ežerą į Pšegrodo kaimo vakarų šoną tolimo maždaug vienas varstas nuo jo; nuo ten į Medžiolos upės versmės ir ta upele iki jos santako su Dysna; nuo ten siena eina sausuma į šiaurės rytus į Baravosios kaimo vakarų šoną tolimo maždaug varstas nuo jo; toliau į šiaurės rytus per Mykoliškių ežerą; toliau Niščiankos upe iki Oziraičių ežero paralelės, į Repiščios vienasėdžio vakarų šoną, į Zamošies vakarų šoną, Žalvos ežerą, Žalvos upe per Drivėtų ežerą į Ceno (Cno) ir Nespizos ežerą; toliau į šiaurę per Niedriavo ežerą ir nuo šio ežero Drujos upe ligi ji perkerta Kauno gubernijos sieną ir toliau į Dauguvos upę ties Šafranavo palivarku.

Pastebėjimas 1: Lietuvos siena su Lenkais ir Lietuvos siena su Latviais bus nustatyta susitarus su šiomis valstybėmis.

Pastebėjimas 2: Valstybės sieną tarp abiejų susitariančių šalių turi gamtoje išvesti ir pasienio ženklus pastatyti tam tikra komisija iš lygaus abiejų šalių atstovų skaičiaus. Vėsdama ir nustatydamą sieną, minėtoji komisija vaduojasi etnografijos ir ekonomijos ypatybėmis, laikydamosi kiek galėdama gamtos teikiamosios sienos; gyvenamieji punktai turi, kiek tai galima, ištisi įeiti vienos kurios valstybės sudėtin. Tais atvejais, kai siena vedama ežerais, upėmis ir perkasais, ji eina ežerų, upių ir perkasų viduriu, jei šia sutartimi nėra kitaip sulygta.

Pastebėjimas 3: Šiame straipsnyje siena .nubrėžta raudona linija pridedamajame žemėlapyje.

Jei žemėlapis nesutinka su tekstu, sprendžiamos reikšmės turi tekstas.

Pastebėjimas 4: Iš pasienio upių ir ežerų yra draudžiama dirbtinai nuleisti vanduo, jeigu per tai gali nuslūgti vidutinis vandens paviršis.

Toms upėms ir ežerams laivų plaukiojimo ir žvejojimo tvarką ir sąlygas nustato tam tikras sutarimas; žvejojimo būdas tėra leidžiamas tiktai tas, kurs nenaikina žuvų apsto.

PRIEDAS.
(Žemėlapis).

STRAIPSNIS III.

Pasienių saugojimo sąlygos, taipo pat muitinių ir kiti su tuo surišti klausimai bus sutvarkyti atskiru susitariančiu šalių sutarimu po to, kai skiriančios Lietuvą ir Rusiją okupuotosios vietos bus atvaduotos iš okupacijos.

STRAIPSNIS IV.

Abi susitariančios šalys apsiima:

1. Neleisti savo teritorijoje kurtis ir būti vyriausybėms, organizacijoms arba grupėms, kurios statosi sau tikslą ginklu kovoti prieš antrą susitariančią šalį. Taip pat neleisti savo teritorijoje kalbinti ir mobilizuoti žmones į tų vyriausybių, organizacijų arba grupių kariuomenės eiles ir turėti buveinę jų atstovybėms arba valdininkams.

2. Uždrausti toms valstybėms, kurios su antra susitariančia šalim faktinai yra karo padėtyje, taip pat organizacijoms ir grupėms, kurios statosi sau tikslą ginklu kovoti prieš antrą susitariančią šalį, – vežti į savo uostus ir per savo teritoriją visa tai, kas gali būti sunaudota prieš antrą susitariančią šalį, kaip antai: ginkluotas pajėgas, karo turtą, karo technikos ir artilerijos, intendantūros, inženerijos ir oro lakiojamąją medžiagą.

STRAIPSNIS V.

Valstybėms pripažinus nuolatinį Lietuvos neutralitetą, Rusija iš savo šalies apsiima tą neutralitetą saugoti ir dalyvauti garantijose tam neutralitetui išlaikyti.

STRAIPSNIS VI.

Asmens, kurie šios sutarties ratifikavimo dieną gyvena Lietuvos teritorijos sienose ir kurie patys arba jų tėvai nuolatos gyveno Lietuvoj arba buvo įrašyti į sodžių, miestu arba luomų bendruomenes Lietuvos teritorijoje, taip pat asmens, kurie prieš 1914-tus metus išgyveno Lietuvoje ne mažiau kaip paskutinę dešimtį metų, turėdami nuolatinį darbą, išėmus buvusius civilinius bei kariuomenės tarnautojus, kilimo ne iš Lietuvos, su jų šeimynomis, –tuo pačiu pripažįstami Lietuvos Valstybės piliečiais.

Tos pačios kategorijos asmens, kurie šią sutartį ratifikuojant gyvena trečios valstybės teritorijoje, bet nėra tenai naturalizavęsi, lygiu būdu pripažįstami Lietuvos piliečiais.

Tačiau asmens, sukakę 18 metų ir gyveną Lietuvos teritorijoje, turi teisę per vienus metus nuo šios sutarties ratifikavimo dienos pareikšti norį išlaikyti (optuoti) Rusijos pilietybę; jų pilietybe seka jų vaikai, nesukakę 18 metų ir žmona, jeigu tarp vyro ir žmonos nėra kitokio susitarimo.

Tokiu pat būdu asmens, kurie gyvena Rusijos teritorijoje ir kuriems yra pritaikomos šio straipsnio pirmos dalies sąlygos, tuo pat taiko tarpu ir tomis pačiomis sąlygomis gali optuoti Lietuvos pilietybę.

Padariusieji optacijos pareiškimą, taip pat tie, kurie seka jų pilietybe, išlaiko savo kilnojamojo ir nekilnojamojo turto teises, eidami esamais įstatymais tos valstybės, kur jie gyvena, bet privalo per vienus metus nuo savo pareiškimo dienos apleisti jos teritoriją; jie turi teisę visą savo turtą likviduoti arba išsivežti su savim.

Pastebėjimas 1: Asmenims, kurie gyvena Kaukaze ir Azijos Rusijoje, šiame straipsnyje nurodytieji terminai tiek pareiškimui paduoti, tiek išvažiuoti, pratęsiami dar vieniems metams.

Pastebėjimas 2: Optantų teisėmis, šiame straipsnyje pažymėtomis, naudojasi ir tie piliečiai, kurie ligi pasaulinio karo ir jo metu gyveno vienos šalies teritorijoje, o šią sutartį ratifikuojant gyvena antrosios teritorijoje.

Tremtiniai savo turtui, kurio jie negalėjo išsivežti, eidami tremtinių grąžinimo 1920 metų

birželio 30 dienos sutartimi, turi tų pačių teisių, kurios yra numatytos šiame straipsnyje optantams, bet tik tiek, kiek jie išrodys, kad tas turtas priklauso jiems ir prieš jiems išvažiuojant buvo faktinai jų valdomas.

STRAIPSNIS VII.

Abiejų susitariančių šalių tremtiniai, kurie nori sugrįžti savo tėvynėn, grąžinami tėvynėn, kiek galima, trumpiausiu laiku.

Grąžinimo tvarką ir sąlygas bendrai nustato susitariančių šalių vyriausybės.

STRAIPSNIS VIII.

Ir viena ir antra susitariančios šalys atsisako nuo bet kokių atsiskaitymų, kurie pareina dėl to, kad Lietuva kuomet buvo priklausiusi buvusiai Rusijos Imperijai, ir pripažįsta, kad visokio vardo valstybės turtas, kuris yra vienos ir antros šalies teritorijoje, sudaro visišką atitinkamos valstybės nuosavybę. Jeigu tuo būdu Lietuvai priklausęs turtas po 1914 metų rugpjūčio 1 dienos yra trečios valstybės išvežtas iš jos teritorijos, tai jo reikalavimo teisė atitenka Lietuvos Valstybei.

Lietuvos Valstybei atitenka visi Rusijos išdo reikalavimai iš turtų, kurie yra Lietuvos Valstybės sienose, taip pat ir visi reikalavimai iš Lietuvos piliečių, bet tik tiek, kiek jie neatlyginami priešpriešiniais atskaitytiniais reikalavimais.

Pastebėjimas: Lietuvos Vyriausybei neatitenka teisė reikalauti iš mažžemių valstiečių jų skolų buvusiam Rusijos Valstiečių Žemės Bankui arba kitiems dabar nacionalizuotiems Rusijos žemės bankams, taip pat ir teisė reikalauti skolų, užtrauktų dvarų žemėms iš buvusio Rusijos Bajorų Žemės Banko ir kitų dabar nacionalizuotu Rusijos žemės bankų, kai tos dvarų žemės tenka mažžemiams bei bežemiams valstiečiams, ir toji teisė skaitoma panaikinta.

Dokumentus ir aktus, kurie išrodo šio straipsnio nurodytas teises, Rusijos Vyriausybė perduoda Lietuvos Vyriausybei, kiek jie yra faktinėje Rusijos Vyriausybės žinioje. Jeigu tatai negalės būti išpildyta per metus nuo šios sutarties ratifikavimo dienos, tai tie dokumentai ir aktai pripažįstami žuvę.

STRAIPSNIS IX.

1. Rusijos Vyriausybė savo lėšomis sugrąžina Lietuvon ir perduoda Lietuvos Vyriausybei bibliotikas, archyvus, muziejus, dailės kūrinius, mokslo vadovėlius bei įnagius, dokumentus ir kitokį mokyklų, mokslo, valdžios, tikybos, visuomenės ir luomo ištaigų turtą, jei pažymėti daiktai buvo išvežti iš Lietuvos pasaulinio, 1914–1917 metų karo laiku ir faktinai yra arba atsiras Rusijos Vyriausybės arba visuomenės ištaigu žinioje.

Archyvus, bibliotekas, muziejus, dailės kūrinius ir dokumentus, kurie turi Lietuvai žymios mokslo, dailės arba istorijos reikšmės ir kurie buvo išvežti iš Lietuvos į Rusiją prieš pasaulinį 1914–1917 metų karą Rusijos Vyriausybė sutinka sugrąžinti Lietuvai, kiek tų dalykų išskyrimas nepadarys žymios žalos Rusijos archyvams, bibliotekoms, muziejams, paveikslų galerijoms kur jie yra sudėti.

To išskyrimo klausimai bus sprendžiami tam tikros mišrios Komisijos, iš lygaus abiejų susitariančių

šalių narių skaičiaus.

2. Rusijos Vyriausybė sugrąžina savo lėšomis ir perduoda Lietuvos Vyriausybei visas pasaulinio 1914–1917 metų karo laiku išvežtas iš Lietuvos teismų bei valdžios bylas, teismų bei valdžios archyvus, tame skaičiuje jaunesniųjų ir vyresniųjų notarų archyvus, ipotekos skyrių archyvus, visų tikybinių vadybų archyvus, matavimo, žemės tvarkymo, miškų, geležinkelių, plentų, paštų telegrafų ir kitų įstaigų archyvus bei planus, Vilniaus Karo Apygardos Štabo topografinio skyriaus planus brėžinius, žemėlapius ir apskritai visą medžiagą, kiek ji liečia Lietuvos Valstybės teritoriją. Valstiečių ir Bajorų Bankų vietinių skyrių archyvus. Valstybės Banko skyrių ir visų kitų kredito, kooperacijos, savitarpinio draudimo įstaigų archyvus, taip pat privatinų Lietuvos įstaigų archyvus ir bylas, kiek visi pažymėtieji daiktai faktinai yra arba atsiras Rusijos Vyriausybės arba Rusijos visuomenės įstaigų žinioje.

3. Rusijos Vyriausybė savo lėšomis sugrąžina ir atiduoda Lietuvos Vyriausybei perduoti, kam priklauso, visokius turto dokumentus, kaip antai, pirkinio ir užstatymo aktus, nuomos sutartis, visokios rūšies piniginius įsivadėjimus ir t. t., tame skaičiuje knygas, poperius ir dokumentus, kurie yra reikalingi atsiskaitymams atlikti, ir apskritai dokumentus, kurie turi reikšmės Lietuvos piliečių turto bei teisės santykiams išspręsti ir kurie yra išvežti iš Lietuvos pasaulinio 1914–1917 metų karo laiku, kiek jie faktinai yra arba atsiras Rusijos Vyriausybės arba visuomenės įstaigų žinioje. Jeigu jie nebus sugrąžinti per dvejus metus nuo šios sutarties ratifikavimo dienos, tai tie dokumentai bus skaitomi žuve.

4. Del centralinių įstaigų archyvų dalių, kurios liečia Lietuvos teritoriją ir turi būti išskirtos, reikalingas atskiras susitarimas: tam tikslui bus paskirta mišri Komisija iš lygaus abiejų susitariančių šalių, narių skaičiaus.

STRAIPSNIS X.

1. Rusijos Vyriausybė savo lėšomis sugrąžina ir atiduoda Lietuvos Vyriausybei perduoti, kam priklauso, pasaulinio 1914–1917 metų karo laiku išvežtą visuomenės, labdarybės, kultūros bei švietimo įstaigų turtą, taip pat bažnyčių ir visų tikybių maldos namų varpus bei mantą, kiek visi pažymėtieji daiktai faktinai yra arba atsiras Rusijos Valdžios arba visuomenės įstaigų žinioje.

2. a) Kai dėl taupomųjų kasų indėlių, depozito, užstato ir kitų sumų, sudėtų buvusiose Rusijos Valdžios ir teismų įstaigose, kiek tie indėliai ir sumos priklauso Lietuvos piliečiams, ir b) kai dėl visokio vardo indėlių ir sumų, sudėtų Valstybės Banko Skyriuose ir nacionalizuotose bei likviduotose privatinėse kredito įstaigose ir jų skyriuose, kiek tie indėliai ir sumos priklauso Lietuvos piliečiams, – tai Rusijos Vyriausybė apsiima Lietuvos piliečiams pripažinti visas tas teises, kurias savo laiku ji buvo pripažinusi visiems Rusijos piliečiams, ir todėl tad leidžia Lietuvos piliečiams, kurie dėl okupacijos tada negalėjo pasinaudoti tomis savo teisėmis, pasinaudoti jomis dabar ir gauti savo pretenzijoms atlyginimą tais popieriniais pinigų ženklais, kurie yra vartojami Rusijos Respublikoje pretenzijų patenkinimo metu, ir kurių suma atskaitomą poperinio rublio kursu kurs buvo vidaus pinigų rinkoje tuo metu, kai Lietuva radosi ištiesai okupuota, t. y. 1915 metų rugsėjo mėn. 1 dieną.

Vertenybėms ir turtams kurie buvo laikomi arba tebelaikomi bankų rūmuose ir jų seifuose, kiek tos vertenybės ir turtai priklauso Lietuvos piliečiams, pritaikomi tie patys dėsniai, kurie yra išdėti šio punkto pirmojoje dalyje.

Šiame straipsnyje pažymėtos sumos, vertenybės ir turtai atiduodami Lietuvos Vyriausybei perduoti kam priklauso.

3. Rusijos Vyriausybė savo lėšomis sugrąžina ir perduoda Lietuvos Vyriausybei kapitalus, kurie buvo skiriami stipendijoms Lietuvos mokyklose ir Lietuvos piliečiams Rusijos mokyklose.

4. Kai dėl apmokėjimo Lietuvoj esančių apyvartoje Rusijos piniginių ženklų, vertybės popierių, valstybinių arba valstybės laiduotu, taip pat privatinių, išleistų tų draugijų ir įstaigų, kurių įmonės yra Rusijos Vyriausybės nacionalizuotos, lygiai ir kai dėl Lietuvos piliečių reikalavimų iš Rusijos išdo ir iš nacionalizuotų įstaigų, – tai Rusija apsiima pripažinti Lietuvai ir Lietuvos piliečiams visas tas lengvynes, teises ir privilegijas, kurios tiesioginai ar netiesioginai jos yra arba bus suteiktos kuriai nors trečiai šaliai arba jos piliečiams, draugijoms ir įstaigoms.

Jei savininkai pasirodys nebeturi vertybės popierių ir turto dokumentų, tai Rusijos Vyriausybė pareiškia sutinkanti, šį straipsnio punktą vykdydama, pripažinti vertybės ir kt. popierių savininkais tuos, kurie pateiks pakankamų išrodymų, kad jiems priklausantieji popieriai buvo išvežti karo metu.

STRAIPSNIS XI.

1. Rusijos Vyriausybė sugrąžina Lietuvos Vyriausybei perduoti, kam priklauso, pasaulinio 1914–1917 metų karo laiku išvežtą Lietuvos piliečių turtą arba turtą bendrovių, kompanijų ir akcijų draugijų, kurių, akcijų arba pajų dauguma priklausė Lietuvos piliečiams tuo metu, kai buvo Rusijos Vyriausybės išleisti atitinkamieji nacionalizacijos dekretai, kiek tas turtas faktinai yra arba atsiras Rusijos Vyriausybės žinioje.

Pastebėjimas: Tas punktas neliečia kapitalų, indėlių ir vertenybių, kurios buvo Valstybės Banke arba privatiniuose bankuose, kredito įstaigose ir taupomose kasose Lietuvos teritorijoje.

2. Kai dėl išvežtų į Rusiją pasaulinio 1914–1915 metų karo laikmečiu geležinkelių, telegrafo ir telefono susisiekimo priemonių, taip pat kai dėl geležinkelių dirbtuvių įtaisymų, – tai Rusija sutinka atlyginti Lietuvai tokią jų dalį, kuri atitinka vietiniams Lietuvos Valstybės reikalams, atskaitant sulig bendru ekonominio gyvenimo tonaus nupuolimu.

Tiksliai nustatyti minėto atlyginimo dydžiui tuojau, Šią sutartį ratifikavus, sudaroma mišri komisija iš lygaus abiejų susitariančių šalių narių skaičiaus.

Pastebėjimas: Geležinkelių ir telegrafo bei telefonu susisiekimo priemonės, taip pat geležinkelių dirbtuvių įtaisymai, kurie pareina okupuotai Lietuvos teritorijai, gali būti atlyginami tiktai atvadavus ją iš okupacijos.

3. Straipsniuose VIII, IX, X ir šiame XI nurodytoms sąlygoms vykdyti Rusijos Vyriausybė apsiima Lietuvos Vyriausybei duoti visas reikiamas tam tikslui informacijas ir žinias ir teikti visokios pagalbos sieškoti grąžinamam turtui, archyvams, dokumentams ir kt. Tiksliau sureguliuoti klausimams, kurie kyla dėl tų dalykų, pavedama ypatingai mišriai komisijai iš lygaus abiejų susitariančių šalių narių skaičiaus.

STRAIPSNIS XII.

Rusijos Vyriausybė, turėdama omenyje, kad Lietuva pasaulinio karo metu buvo beveik visa

nuniokota ir kad Lietuvos piliečiai net negali atsistatyti savo ūkio, tarp kita ko savo sugriautu ir sudegintų trobesių dėl Lietuvos girių sunaikinimo, pareiškia sutinkanti:

1. Nukelti nuo Lietuvos atsakomybę už Rusijos skolas ir visokius kitokius įsizardėjimus, tame skaičiuje už tuos, kurie randas iš popierinių pinigų, izdo ženklų, įsizardėjimų, serijų ir Rusijos izdinių liudymų išleidimo, už Rusijos Valstybės vidaus ir užsieniu paskolas, už garantijas visokioms įstaigoms bei įmonėms ir už jų laiduotas paskolas ir kt.; visos panašios Rusijos kreditorių pretenzijos, kurių dalis pareitų mokėti Lietuvai, turi būti nukreiptos tiktai prieš Rusija.

2. Artimiausiose prie Lietuvos sienų vietose ir, kiek galima, arčiau prie plukdomųjų upių ir geležinkelių duoti Lietuvos Vyriausybei teisę kirsti miško iš šimto tūkstančių dešimtinių ploto, nuolatos pateikiant per dvidešimt metų vieną po kito miško kertamuosius plotus einant Rusijos miškų ūkio planais. Tolimesnės kirtimo sąlygos pavedamos nustatyti mišriai komisijai iš lygaus abiejų susitariančių šalių narių skaičiaus.

3. Išduoti Lietuvos Vyriausybei tris milijonus rublių aukso per pusanthro mėnesio nuo šios sutarties ratifikavimo dienos.

STRAIPSNIS XIII.

1. Susitariančios šalys, šią sutartį ratifikavusios, sutinka kiek galima greičiau pradėti tarybas dėl prekybos ir tranzito sutarties.

2. Prekybos sutarties pamatan turi būti padėtas didžiausio palankumo principas.

3. Tranzito sutarties pamatan turi būti padėti šie principai:

a) prekės, kurios eina tranzitu per vienos kurios susitariančios šalies teritoriją, neturi būti apdedamos jokiais muitais nei mokesniais;

b) vežamieji tarifai tranzito prekėms neturi būti aukštesni už vežamuosius tarifus tokioms pat vietinėms prekėms.

Pastebėjimas: Ligi nusistatys normalės sąlygos, savitarpiniai Lietuvos ir Rusijos tranzito santykiai yra tvarkomi tais pačiais principais. Kitas tranzito sąlygas normuoja atskiri laikini sutarimai.

4. Lietuvos ir Rusijos prekybos laivynai, vienas ir antras, naudojami susitariančių šalių uostais vienodomis teisėmis.

5. Mirus vienos susitariančios šalies piliečiui antrosios šalies teritorijoje, pasilikęs turtas visas perduodamas valstybės, kuriai priklausė palikimo savininkas, konsulo arba atatinkamo atstovo žinion idant jis pasielgtų eidamas savo krašto įstatymais.

STRAIPSNIS XIV.

Šią sutartį ratifikavusios abi susitariančios šalys tuojau sueina į diplomatinius ir konsulinius santykius.

Šią sutartį ratifikavusios šalys eis daryti konsulinės konvencijos.

STRAIPSNIS XV.

Ratifikavusios šią sutartį Lietuvos Vyriausybė atleidžia Rusijos piliečiams ir optuojantiems Rusijos pilietybę, o Rusijos Vyriausybė – Lietuvos piliečiams ir optuojantiems Lietuvos pilietybę, tiek civiliniams, tiek kariniams, visų politiniu ir disciplininiu bylų bausmes. Jeigu tų bylų reikalu dar nėra padaryta nusprendimo, tai jos panaikinamos.

Nesinaudoja amnestija asmens, aukščiau nurodytus nusikalstamus darbus padarę jau šią sutartį ratifikavus.

Asmens, kriminaliu teismu nuteisti už nusikaltimus, kuriems nėra amnestijos, sugrįžta tėvynėn atlikę bausmę. Jei tos rūšies bylų reikalu nebus nusprendimo per metus nuo dienos, kada kaltinamasis buvo pašauktas tieson, tai po to laiko jisai perduodamas jo krašto vyriausybei su visa bylos medžiaga.

Tuo pačiu žygiu abi susitariančios šalys atleidžia ir saviems piliečiams bausmes už darbus, padarytus prieš šios sutarties ratifikavimą antrosios šalies naudai.

STRAIPSNIS XVI.

Šią sutartį svarstydamos, abi susitariančios šalys turėjo omenyje tai, kad jos viena su antra niekuomet nėra buvusios karo padėtyje ir kad Lietuva, būdama karo žygių rajone pasaulinio 1914 – 1917 metų karo laiku, ypatingai yra dėl to karo nukentėjusi. Todėl visos šios sutarties sąlygos nieku būdu negali būti precedentu kuriai trečiai šaliai.

Kita vertus, jeigu vienos susitariančios šalies bus duota trečiai šaliai arba jos piliečiams ypatingų lengvynbių, teisių ir privilegijų, tai jos be ypatingo susitarimo tenka ir antrajai šaliai arba jos piliečiams.

Pastebėjimas: Tačiau susitariančios šalys nepareikš pretenzijų dėl privilegijų kurių viena susitariančių šalių pateiks trečiai šaliai, susirišusiai su ja muitų arba kita kuria sąjunga.

STRAIPSNIS XVII.

Viešosios ir privatinės teisės klausimus, kylančius tarp susitariančių šalių piliečių, sprendžia, taip pat kai kuriuos atskirus klausimus, kylančius tarp abiejų valstybių arba tarp valstybių ir antrosios šalies piliečių, reguliuoja ypatinga komisija iš lygaus abiejų šalių narių skaičiaus, kuri yra steigiama tuojau šią sutartį ratifikavus ir kurios sąstatą, teises ir pareigas nustato instrukcija, abiejų susitariančių šalių sutarta.

STRAIPSNIS XVIII.

Ši sutartis yra surašyta lietuvių ir rusų kalbomis. Jos aiškinimui abu tekstu yra skaitomi autentiniai.

STRAIPSNIS XIX.

Ši sutartis turi būti ratifikuota.

Ratifikuojamais sutarties raštais turi būti susimainyta Maskvoje.

Visur, kur šioje sutartyje minimas sutarties ratifikavimo momentas, reikia suprasti laikas, kai susitariančios šalys susimaino ratifikuojamaisiais raštais.

Visa tatai paliudydami abiejų šalių įgaliotiniai savo rankomis tą sutartį pasirašė ir savo antspaudais patvirtino.

Originalo du ekzemplieriai sustatyti ir pasirašyti Maskvos mieste tūkstantis devyni šimtai dvidešimtų metų liepos mėnesio dvyliktą dieną.

T. Naruševičius

А. Иоффе

P. Klimas

S. Rozenbaumas

Ю. Мархлевский

J. Vailokaitis

V. Račkauskas

Л. Оболенский

Vertimas iš rusų kalbos.

PROTOKOLAS.

Pasirašiusieji čia susiėjo 1920 metu spalio mėnesio 14 dieną Maskvoje Užsienių Reikalų Liaudies Komisarijate pasikeisti padarytos 1920 metų liepos mėnesio 12 dieną Maskvos mieste tarp Rusijos iš vienos šalies ir Lietuvos iš antrosios Taikos Sutarties ratifikavimo raštais, einant kalbamosios taikos sutarties XIX straipsniu.

Pristačius abiem šalim ratifikavimo raštus, atradus juos visiškoje tvarkoje ir įsitikinus, kad jų turinys yra tas pats, buvo pasikeista ratifikavimo raštais. Tam patvirtinti pasirašiusieji surašė šį protokolą, pasirašė jį ir sutvirtino savo antspaudais.

Originalo padaryta du egzemplioriu.

J. Baltrušaitis.

L. Karachan.

(Prieiga per internetą:

<http://www3.lrs.lt/pls/inter archyvas/dokpaieska arch.showdoc l?p id=112582&p query=&p tr2=2> [žiūrėta: 2013-07-23]